MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC

EKONOMIE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Ekonomický koloběh

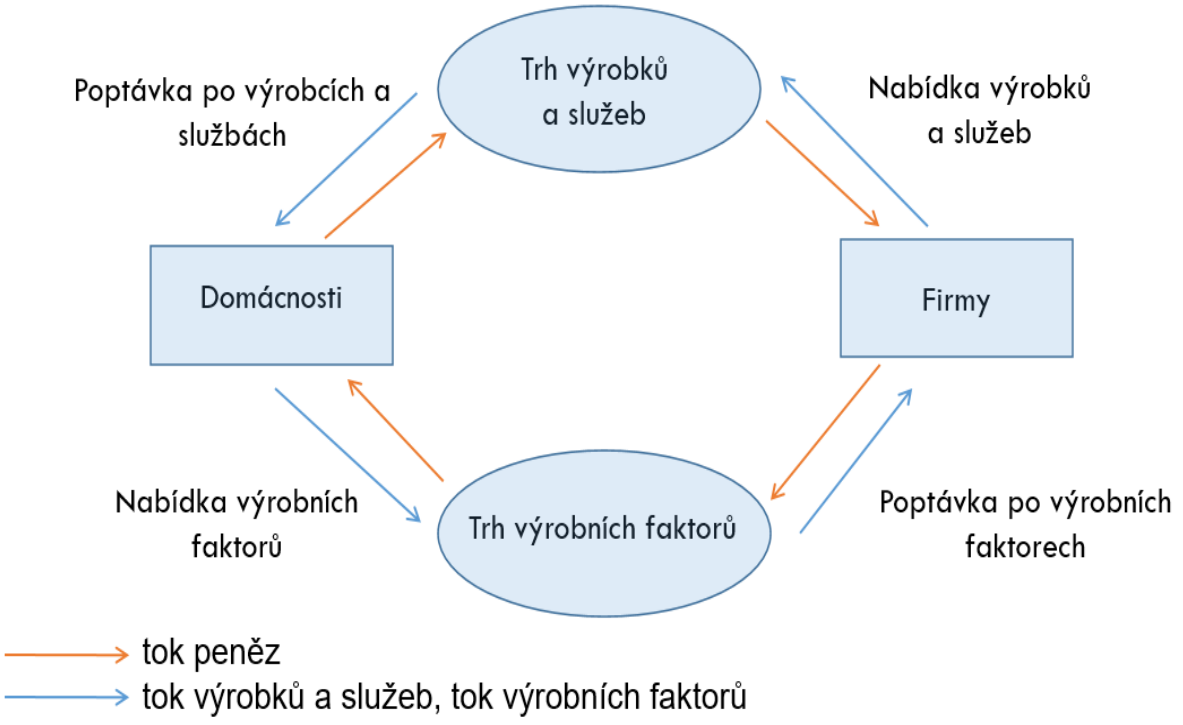

Příklady výrobních faktorů

The Factors of Production

Land

Land includes the "gifts of nature," or natural resources not created by human effort.

Capital

Capital includes the tools, equipment, and factories used in production.

Labor

Labor includes people with all their efforts and abilities.

Entrepreneurs

Entrepreneurs are individuals who start a new business or bring a product to market.

Zdroje

- **Volný zdroj** - využíván bezplatně
- **Vzácný zdroj** – jejich rozsah je menší, než jaký je zájem o jejich využívání – zájemci si mezi sebou konkurují a budou ochotni za ně platit
- **Soukromý zdroj** – je-li vzácný, nikdy není volný (bezplatný)
- **Státní nebo obecní vlastnictví** – vzniká problém nadměrného využívání volných zdrojů, které může vést k jejich vyčerpávání, ke snižování jejich výnosnosti a někdy až k jejich devastaci a nevratnému ničení – **tzv. tragédie společného vlastnictví (Tragedy of Commons - Hardin)**
- **Tragedie obecní pastviny** – racionální chovatel zvyšuje počty svých kusů

Volné statky

- **Volné statky** – statky, za které spotřebitelé neplatí, jsou k dispozici zdarma
- Jeli statek volný, nejsou lidé ochotni dobrovolně hradit náklady s ním spojené – hradí stát nebo obec z daní (lidé za volné statky platí pouze jako daňoví poplatníci)
- Volné statky – příklady
  - Višňový sad u města
  - Parkování na ulicích
  - Obecní pastvina

Veřejné statky

Také jsou využívány bezplatně ale z jiných důvodů než volné statky – veřejné statky nemohou být zpoplatněny a musí být poskytovány bezplatně

Veřejné statky – příklady

- Pouliční osvětlení
- Armáda
- Silnice

Vlastnosti

- Nevylučitelnost ze spotřeby – problém černého pasažéra
- Nerivalita ve spotřebě
- Nedělitelnost

Tržní rozhodování je nahrazeno politickým rozhodováním

Statky, jejichž přínos je nedělitelně rozptýlen po celé společnosti bez ohledu na to, zda jednotlivci chtějí tento statek koupit nebo ne (Samuelson)

Veřejné statky - příklady

Characteristics of Public Goods

Pure public goods are **non-excludable** and **non-rival** in consumption

Public goods are also known as **collective consumption goods**

Why healthcare is NOT a public good
Healthcare has the characteristics of a private good because is rival and excludable in consumption

Sanitation infrastructure

Flood defence / tidal barrage

Crime control for a community

Reduced risk of disease from vaccinations

Freely available knowledge e.g. online learning

Public service broadcasting

tutor2u

Externality

- Vznikají, když někdo **nenese plně náklady své činnosti nebo když nedostane úplné výnosy své činnosti** (Holman)
- „Kdykoliv jedinec nebo firma podnikne libovolnou činnost, která **má vliv na jiného jednotlivce nebo firmu**, a která zároveň není druhou stranou zaplacená nebo za kterou není druhá strana odškodněna, mluvíme o externalitách“ (Stiglitz)
- Funkce užitku jednotlivce U (x, y) x a y jsou množství 2 spotřebovávaných statků. Jednotlivec si může vybrat, kolik spotřebuje statku x, ale nemá kontrolu nad statkem y. Kolik statku y spotřebuje je určeno ostatními subjekty. V tomto případě se jedná o externalitu. (Kolstad)
- **Negativní X Pozitivní**
- **Výrobní externality X spotřební externality**
- Některé externality jsou pronikavé (dýmějový mor), u jiných je efekt malý (Samuelson)

Externality - příklady

Examples of Negative Production Externalities

Negative production externalities include pollution generated by a factory that imposes costs on others

When answering any question on negative externalities – consider **whether the external costs are significant** and if so, whether they can be measured and valued accurately

Air pollution from factories

Pollution from fertilizers

Industrial waste

Noise pollution

Collapsing fish stocks

Methane emissions

tutor2u

Examples of Negative Consumption Externalities

Negative consumption externalities are **spillover costs** generated and received in the consumption of goods and services.

Vehicle pollution

Household waste

Noise pollution from neighbours

Air pollution from smokers

Traffic congestion

Gambling addiction

Litter from tourists

Spillover costs from obesity

tutor2u

Externality

- **Co je podstatou externalit a proč vůbec vznikají?**

- Externality jsou v zásadě porušením něčího práva (Holman) – vznikají tehdy, když na někoho přenesete nějaký náklad a on s tím nesouhlasí (negativní externalita) nebo když vám někdo brání v dosažení úplného výnosu vaší činnosti a vy s tím nesouhlasíte (pozitivní externalita).

Externality a neefektivnost

Nadoptimální množství elektřiny

- Předpokládejme, že elektrárny **nejsou nuceny hradi**t těmto lidem jejich škody. Pak vzniká negativní externalita – elektrárny nenesou všechny náklady na výrobu elektřiny.
- Křivka poptávky odráží mezní užitek elektřiny pro spotřebitele. Křivka MC_P odráží mezní náklady elektráren (které ovšem neobsahují náklady na regeneraci ničených lesů, půdy a zdraví).
- Křivka MC_S odráží společenské mezní náklady, tj. nejen náklady elektráren na výrobu elektřiny, ale také náklady na regeneraci ničených lesů, půdy a zdraví.

Jaké množství elektřiny budu elektrárny vyrábět?

- Budou vyrábět množství Q_P, protože právě při tomto množství bude cena elektřiny rovna mezním nákladům elektráren ($P = MC_P$).

Externality a neefektivnost

Nadoptimální množství elektřiny

- Jenže z hlediska společenského je toto množství elektřiny nadoptimální, protože její mezní užitek (ačkoli je roven mezním nákladům elektráren) je nižší než společenské mezní náklady.
- Optimálním množstvím by bylo Q_S, protože jedině při tomto množství je mezní užitek elektřiny roven úplným mezním nákladům na výrobu elektřiny (MU = MC_S).
- Jenže elektrárny budou vyrábět množství Q_P.

Jak by bylo možné externalitu odstranit a přimět výrobce, aby vyráběli jen množství QS?

Externality a neefektivnost

Nadoptimální množství elektřiny

- Jenže z hlediska společenského je toto množství elektřiny nadoptimální, protože její mezní užitek (ačkoli je roven mezním nákladům elektráren) je nižší než společenské mezní náklady.
- Optimálním množstvím by bylo Q_S, protože jedině při tomto množství je mezní užitek elektřiny roven úplným mezním nákladům na výrobu elektřiny ($MU = MC_S$).
- Jenže elektrárny budou vyrábět množství Q_P.

Jak by bylo možné externalitu odstranit a přimět výrobce, aby vyráběli jen množství QS?

- Kdyby byli výrobci nuceni hradit škody, které jejich výroba způsobuje jiným, pak by externalita zmizela.
- Křivka MC_P posunula na úroveň křivky MC_S.
- Elektrárny by pak vyráběly množství Q_S.

Externality a neefektivnost

Externality vyvolávají **neefektivnost** – vedou k výrobě takového množství statků, které není optimální.

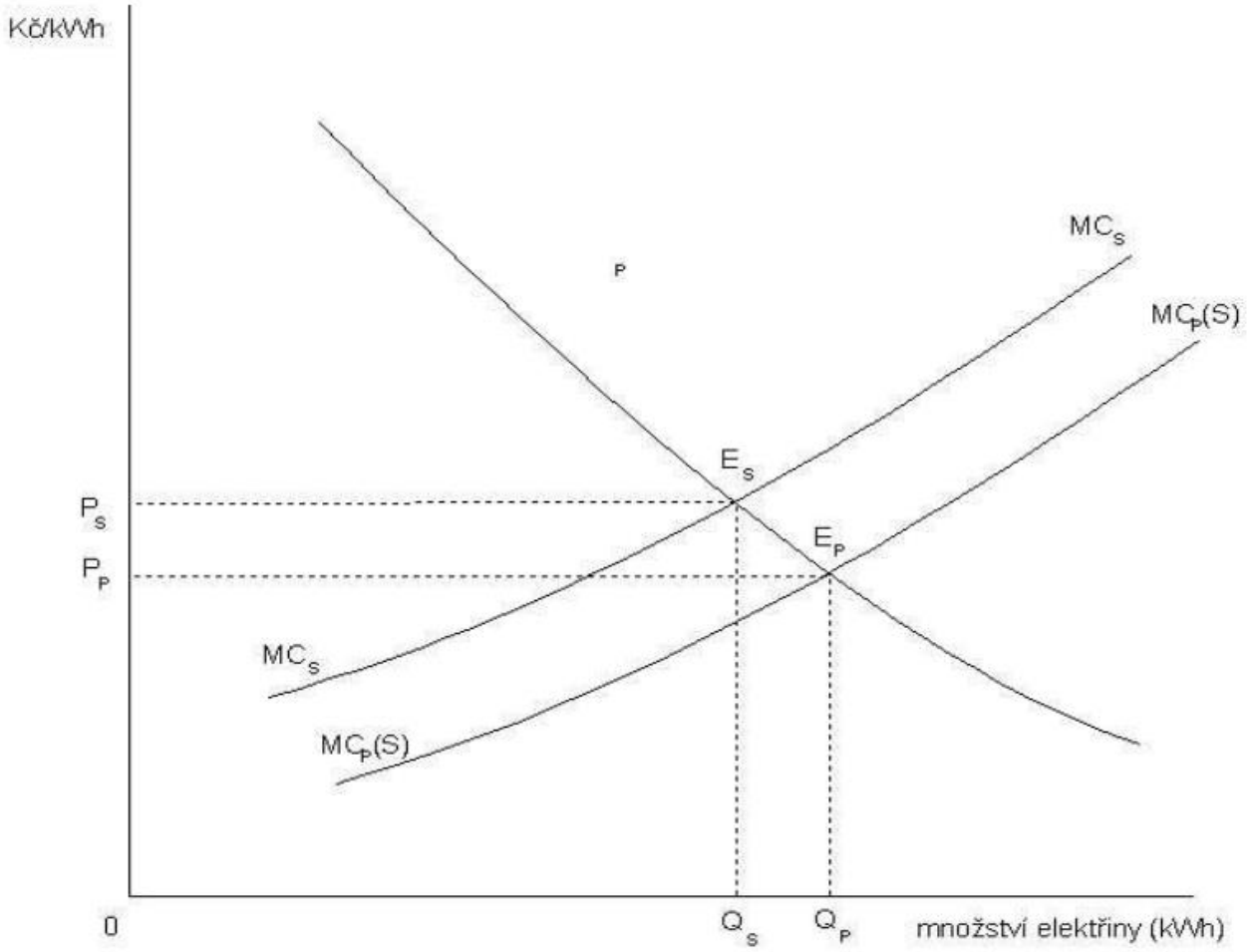

NEOMEZENÝ RŮST NA PLANETĚ S OMEZENÝMI ZDROJI

AKTUÁLNÍ STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

EURACTIV The Capitals EUROVOLBY Login / Registrace Akce EurActiv Čeština

Ekonomika Evropské finance Politika Průmysl a technologie Zahraničí a bezpečnost Životní prostředí

Životní prostředí v ČR patří k nejhorším v Evropě, vyplývá z nového indexu

ČTK 4. 4. 2023

Reklama

© Pixabay

Tisk

Životní prostředí v České republice zůstává jedno z nejhorších v Evropské unii. Česku patří v této oblasti v letošním ročníku Indexu prosperity a finančního zdraví 22. místo z 27 členských států, oproti loňsku si polepšilo o jednu příčku. Zemi se sice podařilo mírně zvýšit podíl recyklovaného odpadu, čím dál víc ale zaostává v omezování emisí. Nejhoršího výsledku ze všech států unie dosáhlo Česko stejně jako minulý rok v podílu půdy postižené suchem, vyplývá z dnes zveřejněných výsledků.

Kalendář

Základy energetického energetického managementu pro praxi měst a obcí
11 října @ 9:00 am - 3:30 pm

Sustainability in Finance: How to make decarbonisation happen?
18 října @ 3:00 pm - 6:30 pm

Energetický management pro města a obce
24 ledna, 2024 - 25 ledna, 2024

Zobrazit všechny Akce

Emise **nejvíce klesaly v 90. letech** díky opouštění těžkého průmyslu.

Výroba elektřiny a tepla | Průmysl | Doprava | Budovy | Zemědělství | Odpadové hospodářství | Jiné

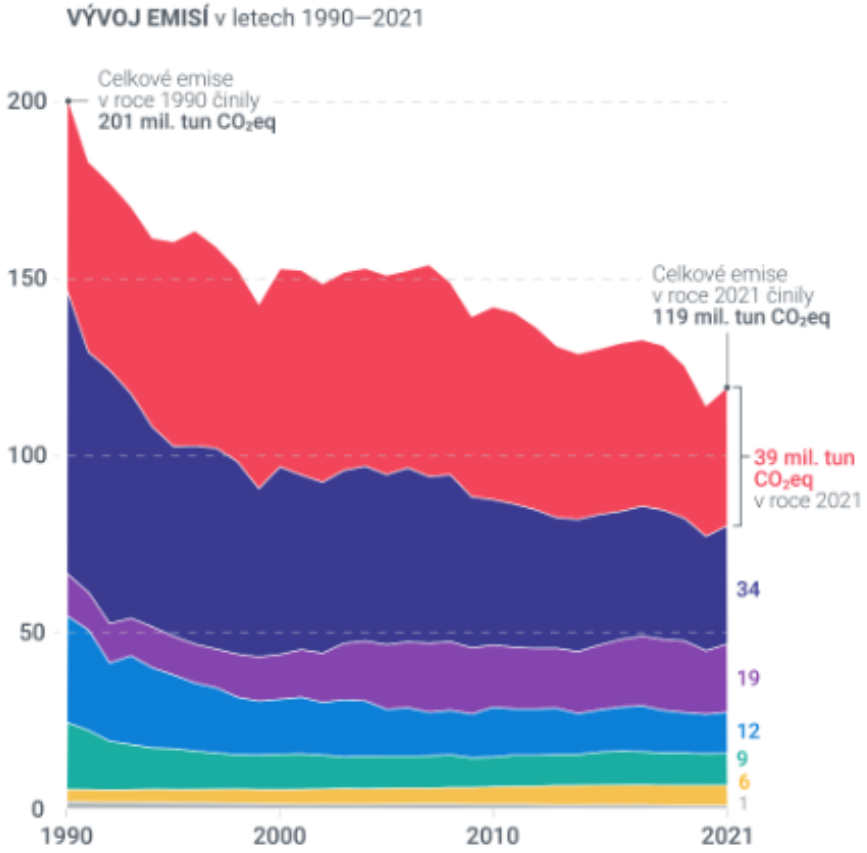

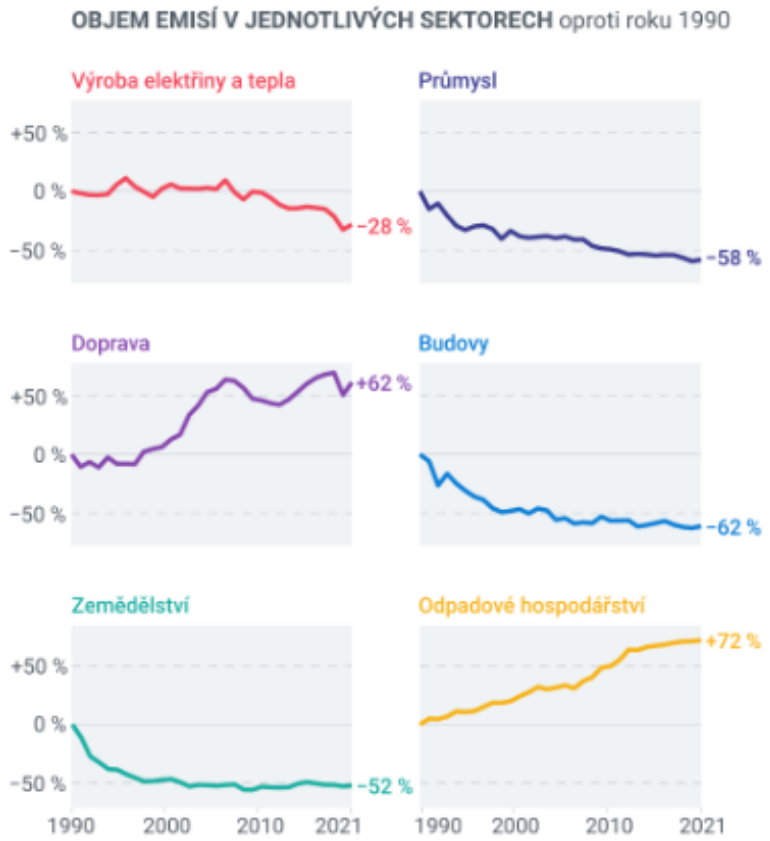

Vztah mezi emisemi a budoucím oteplením

KONCEPT: UHLÍKOVÝ ROZPOČET

Oteplování planety závisí na celkovém množství lidmi vypuštěných emisí CO_2. **Kolik CO_2 lze ještě vypustit**, abychom nepřekročili určitou teplotní hranici, **se označuje jako uhlíkový rozpočet**.

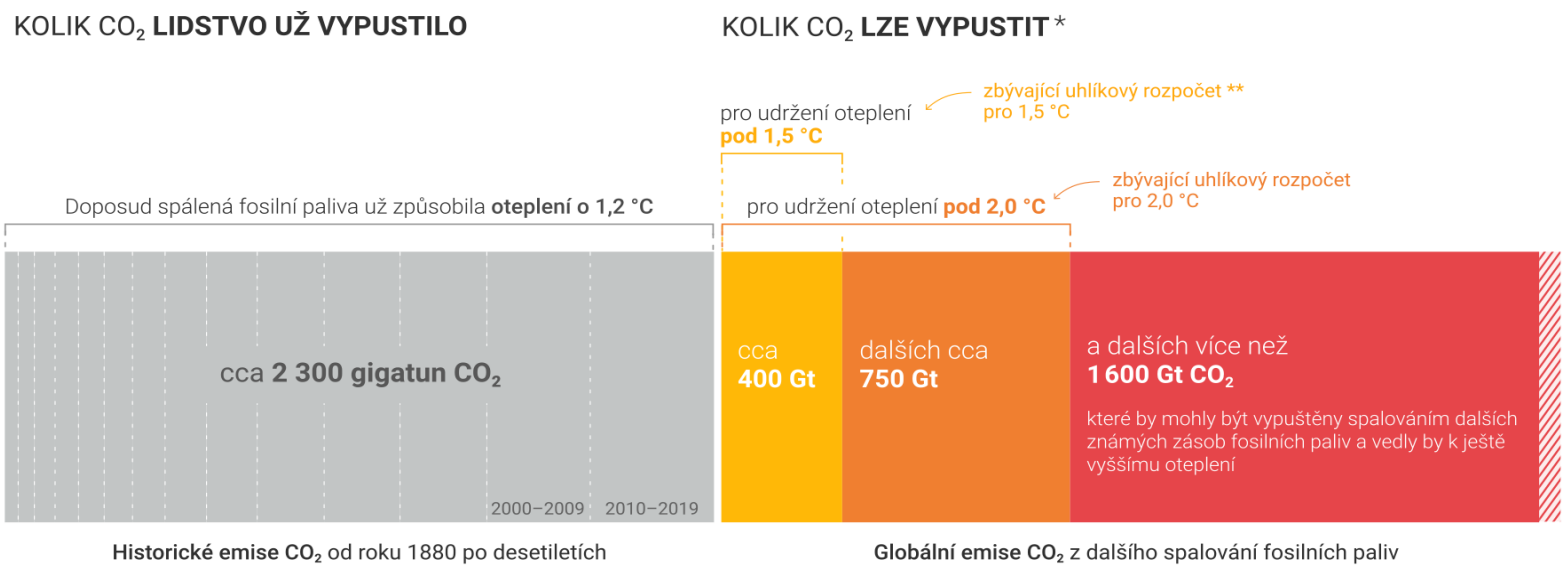

Historické emise CO_2 od roku 1880 po desetiletích

Globální emise CO_2 z dalšího spalování fosilních paliv

Ekonomie koblihy

EKONOMIKA = KOBLIHA S DUTÝM STŘEDEM

- spojuje sociální i environmentální problémy
- nastavuje vizi pro udržitelnou a spravedlivou budoucnost
- mlčí ohledně způsobů, jak jí dosáhnout
- tj. prostor pro debatu ohledně alternativních cest kupředu

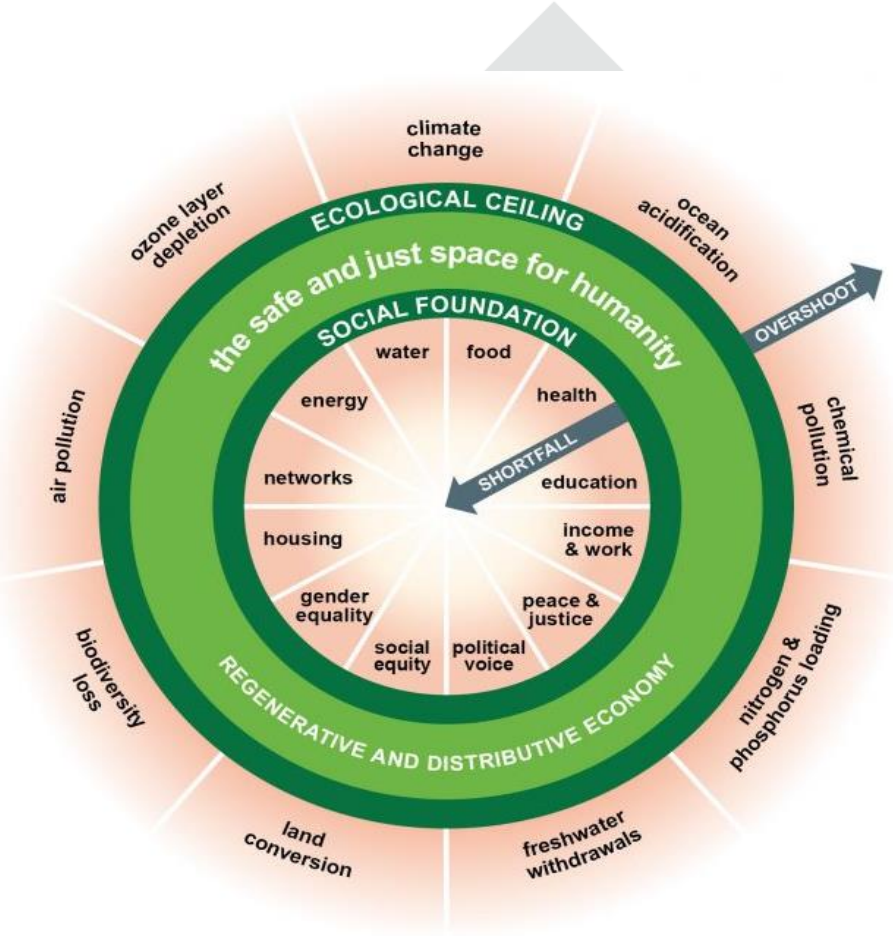

Obehové hospodárstvo
Circular economy

Zdroj: EK
Source: EC

Lineární vs. cirkulární ekonomika

Cradle to Grave vs. Cradle to Cradle

„WE CLOSE THE LOOPS“

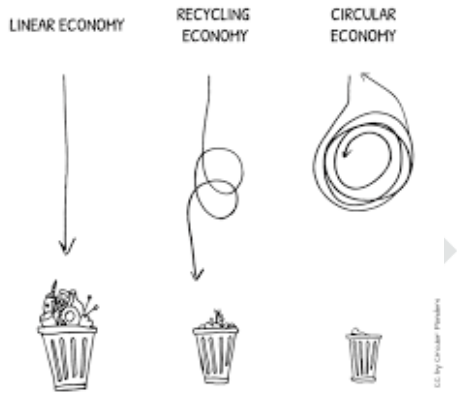

Cirkulární bioekonomika

- Biohospodářství.
- Část ekonomiky, která využívá **obnovitelné biologické zdroje.**
- Tyto biologické zdroje jsou využívány k výrobě **potravin, krmiv, chemických látek, textilu a energie.**
- **Obnovitelný segment cirkulární ekonomiky.**

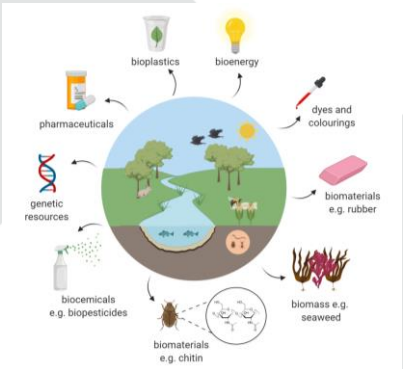

Cirkulární ekonomika a bioekonomika

STRATEGICKÝ RÁMEC „CIRKULÁRNÍ ČESKO 2040“

- První komplexní strategie pro cirkulární ekonomiku.
- Oběhové hospodářství jako priorita České republiky.

Cirkulární ekonomika a bioekonomika

STRATEGICKÝ RÁMEC „CIRKULÁRNÍ ČESKO 2040“

- První komplexní strategie pro cirkulární ekonomiku.
- Oběhové hospodářství jako priorita České republiky.

„Vzdělávání je klíčové pro ochranu klimatu, protože má výjimečnou moc **dlouhodobě** posouvat **přemýšlení a jednání** lidí. Protože vzdělávání může změnit myšlení, může změnit svět.“

- Audrey Azoulay, generální ředitelka UNESCO -

ĎAKUJEM ZA SPOLUPRÁCU